

Naše mise

„Kdekoli a kdykoli ve službě demokracii, lidským právům a občanské společnosti.“

Výroční zpráva za rok 2012

Vážené dámy, vážení pánové,

dostává se vám do rukou v pořadí již čtvrtá výroční zpráva DEMAS – Asociace pro podporu demokracie a lidských práv, reflektující činnost v roce 2012, a to nejen uvnitř platformy samotné, ale mapuje především aktivity realizované v cílových zemích české zahraniční politiky a v Evropské unii.

Sdružování do platforem je obecným evropským trendem. Platformy mají silnější hlas než dílčí nevládní neziskové organizace (NNO) a mohou tak artikulovat své potřeby prostřednictvím jednoho tělesa. Mluvíme-li o platformách ve vztahu k DEMAS, máme na mysli na jedné straně jeho členské organizace a jejich společnou práci v rámci DEMAS, na straně druhé pak samotnou asociaci DEMAS jako kolektivního člena dalších platforem, jako například bruselského Human Rights and Democracy Network, EU-Russia Civil Society Forum či Eastern Partnership Civil Society Forum (podrobněji viz níže). Jelikož je DEMAS jako celek výraznou měrou činný ve všech třech těchto platformách, které mají v rámci transformační politiky své pevné místo, je tedy jasné, že se i v roce 2012 zaobíral postkomunistickým prostorem, a to zejména advokačními aktivitami, jež korespondují s programovým zaměřením vlastních členských organizací.

Platformy jsou tvořeny svými členskými organizacemi. Pakliže je legitimita platformy postavena na společné práci a pakliže platforma pracuje prostřednictvím svého sekretariátu pro své členy, jsou pozitivní výsledky při dosažení stanovených cílů téměř zaručeny. Členská základna DEMAS je v porovnání s ostatními platformami nevelká. Avšak právě tento fakt se ukazuje být výhodou, jelikož členové implementují aktivity společně se Sekretariátem. Spolupráce na implementaci je tedy intenzivní a na vysoké expertní úrovni.

Upřímný dík patří všem našim donorům, partnerům a aktivním členům Asociace, bez kterých by naše práce nebyla možná.

Jeff Lovitt, předseda správní rady
Sabina Dvořáková, výkonná ředitelka

Fungování platformy v pátém roce

Rovněž i v roce 2012 navazovala platforma DEMAS na ověřené schéma, v němž bylo těžiště její práce rozděleno do tří základních kapitol: posílení kapacit členských organizací a organizací z cílových zemí (capacity building), navazování nových a udržování stávajících kontaktů (networking) a prosazování podpory demokracie a lidských práv (advocacy). Vzhledem k vlastním prioritám i k prioritám české zahraniční politiky se aktivity geograficky soustředily především na postkomunistický prostor, a to na Rusko, západní Balkán – především Srbsko – a všech šest zemí Východního partnerství, okrajově ale i na Egypt.

Činnost platformy je určována výhradně požadavky členských organizací, které je již tradičně určují na svých novoročních schůzích. Nejinak tomu bylo i na počátku roku 2012. Na podzimní Valné hromadě byla zvolena nová správní rada, která dohlíží na udržování vytyčeného směru, v následujícím složení: Jeff Lovitt (předseda), Ondřej Krutílek (místopředseda), Vladimír Bartovic, Jakub Klepal a Marek Svoboda.

V březnu z DEMAS vystoupila Otevřená společnost, jelikož se již dále nehodlá profilovat v oblasti podpory transformační politiky. V dubnu požádal o přerušování členství z důvodu restrukturalizace a hledání nových pracovních cílů i Respekt institut, který se již delší dobu podpoře demokracie a lidských práv ve třetích zemích rovněž nevěnoval. Situace v Respekt institutu byla rovněž spojena s osobou jeho hlavního donora/majitele, který hodlal přeskupit své neziskové aktivity. Zánikem Respekt institutu ke konci roku 2012 zaniklo i jeho členství v DEMAS. V březnu projevila zájem o členství Arcidiecézní charita Praha, která má naopak stále více projektů korespondujících s misí a aktivitami platformy. Členské organizace DEMAS schválily její pozorovatelský status na dobu jednoho roku. K poslednímu dni v roce měla platforma jedenáct aktivních členů a jednoho s pozorovatelským statutem.

Pro systematickosti práce byla platforma i nadále rozdělena do čtyř pracovních skupin pokrývajících Východní partnerství, Rusko,

západní Balkán a EU. Ad hoc pracovní skupina zaměřená na Blízký východ byla rovněž aktivní, i když jen okrajově.

Unikátní know-how jedenácti členských organizací a jedné organizace s pozorovatelským statutem umožňují na úrovni platformy realizaci řady nadstandardních aktivit, které by jednotlivé členské organizace samostatně jen stěží implementovaly. V této oblasti máme na mysli především aktivity týkající se společného advokačního úsilí a vysoce specializované semináře pro NNO ze třetích zemí.

Konference, semináře a přednášky

Na samém počátku roku, 24. ledna, uspořádal v Tbilisi Sekretariát DEMAS panelovou diskuzi na téma *Současné strategie donorů v Gruzii*. Diskuze, které se zúčastnily přední gruzínské NNO i zde působící donoři, se konala v rámci donorské konference V4 – *Georgia Cooperation: Lessons Learned and Future Steps, Engagement and Collaboration with Non-state Actors* podpořené z prostředků Mezinárodního visegrádského fondu. O svých záměrech v regionu pohovořili zástupci neaktivnějších donorů jako např. Open Society Georgia Foundation, Eurasia Partnership Foundation či zástupci české, slovenské a nizozemské ambasády.

Pracovní skupina zaměřená na země Východního partnerství ve spolupráci s členskou organizací Asociace pro mezinárodní otázky uspořádala v pátek 2. března 2012 setkání čtvrté pracovní skupiny – Kontakty mezi lidmi – Fora občanské společnosti zemí Východního partnerství. Jednání se uskutečnilo u příležitosti a v předvečer summitu ministrů zahraničních věcí V4, baltských zemí, zemí VP a dánského předsednictví v pondělí 5. března. Hlavním tématem pátečního setkání byly překážky a výzvy v kontaktech mezi lidmi a jejich možná řešení. V rámci čtyř pracovních skupin (mládež, vzdělání, výzkum a kultura; cíle a programy VP v nové finanční perspektivě EU po roce 2014; právní rámec spolupráce EU a VP; překážky mobility a liberalizace víz) byla vypracována doporučení. Tato doporučení byla oficiálně předána ministrům u příležitosti jejich pondělního setkání.

V květnu se DEMAS účastnil tradičního veletrhu neziskových organizací (NGO-Market) pořádaného členskou organizací Nadace Forum 2000. Setkání NNO se opět uskutečnilo v Národní technické knihovně v Praze 6 – Dejvicích.

DEMAS se prezentoval svým Sekretariátem a prostřednictvím svých členských organizací. Na panelu i na stolku před ním bylo možné nalézt informace o práci platformy jako celku i všech jejích členů. Zájemci o podporu demo-

kracie a lidských práv si na toto téma nejen pohovořili, ale také si odnesli doprovodné materiály v podobě publikací, letáčků či jiných tiskovin, které byly volně k dispozici. U příležitosti této akce pozval DEMAS na advokační setkání do Prahy zástupce neziskového sektoru Ruska ([NGO Development Centre](#)) a Arménie ([Civic Development and Partnership Foundation](#)), kteří v Praze rovněž absolvovali setkání s pracovníky MZV ČR, donory a představiteli českého neziskového sektoru. Pozvání také přijali barmšti opoziční aktivisté a studenti, kteří tou dobou v Praze vykonávali praktické stáže.

V rámci projektu [EU-Russia Civil Society Forum](#) koordinovaného Sekretariátem DEMAS se v Petrohradě ve dnech 9. a 10. října uskutečnila Valná hromada členů platformy z Ruska a Evropské Unie. Oficiální [program](#) Valné hromady byl zahájen vedoucím Delegace EU v Rusku Fernandem M. Valenzuelou, zvláštním představitelem EU pro lidská práva [Stavrossem Lambrinidisem](#) a předsedou Rady prezidenta Ruské federace pro rozvoj občanské společnosti a lidská práva Michaelem Fedotovem. Následující panely se věnovaly perspektivám vývoje vztahů mezi EU a Ruskem a aktuálnímu vývoji vzhledem k výzvám, kterým ruská občanská společnost čelí, a evaluaci dosavadního vývoje Fóra. Odpoledne prvního dne a dopoledne druhého dne bylo zaměřeno na práci v [pracovních skupinách](#) věnovanou současným a připravovaným projektům, které úzce korespondují s tematickým zaměřením jednotlivých pracovních skupin. Skupiny se taktéž věnovaly přípravě [policy papers](#), které byly prezentovány na prosincovém bruselském summitu EU-Rusko. V průběhu Fóra byla přijata tři [prohlášení](#) soustřeďující se na aktuální témata jako např. nový zákon týkající se práce ruských nevládních organizací či posílení spolupráce mezi Ruskem a EU.

V rámci mezinárodní [konference Forum 2000](#) s názvem [Média a demokracie](#) proběhla diskuze [Role občanské společnosti ve vnějších vztazích EU](#), jež si kladla za cíl seznámit odbornou veřejnost s mechanismy, jakými občanská společnost může ovlivňovat procesy při utváření zahraniční politiky EU. Hosté diskuze se snažili najít odpověď na otázky, do jaké míry jsou důležité a případně i v praxi úspěšné advokační aktivity nevládních organizací (NNO) či je-li výhodnější takovéto aktivity vůči strukturám EU podnikat jednotlivě nebo v rámci platform sružujících NNO se stejnými zájmy. Debatující odborníci se shodli na důležitosti právě takovýchto profesních asociací, jelikož právě ony mají větší šanci na úrovni EU své zájmy prosadit, a dále na tom, že stěžejní úlohou občanské společnosti je aktivně zasahovat do rozhodovacích procesů, především týkajících se problematiky lidských práv.

Donors Forum, Tbilisi.

Pracovníci CDPF, CRNO a DEMAS na NGO Marketu.

Barmšti stážisté na NGO Marketu.

Aktivity Valné hromady EU-Russia Civil Society Forum v Petrohradě.

V listopadu uspořádal Sekretariát spolu s odborníky z členských organizací týdenní školení pro pracovníky regionálních NNO z Gruzie. Návštěva tematicky navazovala na červencové školení, které v Gruzii pro skupinu cca 60 lidí vedla Sabina Dvořáková. V rámci DEMAS se podařilo vybrat experty tak, aby byly jednotlivé semináře ušity přesně na míru posluchačům, kteří dostali možnost se seznámit s chodem platformy, což je inspirovalo k myšlence založení obdobného tělesa v Gruzii. Nesporným pozitivním přínosem byl i networking, jelikož členské organizace DEMAS dostaly možnost vybrat si nové partnery pro spolupráci v Gruzii. Semináře byly hrazeny ze zdrojů Open Society Georgia Foundation (viz níže).

Ve dnech 13.–15. listopadu se v Kragujevac uskutečnil seminář s názvem *European Union Integration and Financial Tools: Experience of the Czech Republic and Possibilities for Serbian*

Civil Society, který pořádal Sekretariát DEMAS spolu se svými členskými organizacemi v rámci projektu zaměřeného na posílení kapacit srbských NNO. Cílem semináře bylo seznámení účastníků z řad NNO ze středního a jižního Srbska s procesy evropské integrace, fungováním evropských institucí, finančními možnostmi z EU prostředků určených pro srbské subjekty, projektovým managementem na praktickém příkladu EU projektu a v neposlední řadě také s českou transformační zkušeností v oblasti občanské společnosti. Na semináři byly proškoleny na tři desítky pracovníků NNO a místní správy z centrálního (Kragujevac, Kraljevo, La-povo) a jižního (Vranje) Srbska.

V průběhu letního i zimního semestru DEMAS zorganizoval [akreditovaný kurz](#) na Katedře mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Kurz absolvovalo celkem 78 studentů

v jarním a 54 studentů v podzimním semestru, kteří si vylechli vždy jedenáct přednášek zaměřených na konkrétní formy české transformační spolupráce. Pro velký úspěch byl DEMAS požádán o zopakování kurzu i v roce 2013.

Advokační aktivity

Advokační aktivity mají za cíl prosazování podpory demokracie a lidských práv ve třetích zemích jak v České republice, tak i v zahraničí. Advokační úsilí se soustředí na neustálé seznamování subjektů majících podíl na rozhodování o vývoji v dané oblasti. Sekretariát DEMAS a zástupci členských organizací se pravidelně setkávají s relevantními odbory Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva průmyslu a obchodu, jakož i s představiteli politických stran a zástupci donorů. Setkání uskutečněná v průběhu sledovaného období měla zejména tento obsah: současná situace v ruském neziskovém sektoru včetně dodržování lidských práv a práce EU-Russia Civil Society Fora; aktuální dění na jižním Kavkaze; práce českých NNO v rámci Eastern Partnership Civil Society Fora; zapojení českých NNO do konzultací souvisejících s Universal Periodic Review; podpora lidských práv ve třetích zemích ze strany EU a finanční mechanismy EU.

Jelikož je našim cílem vzbudit širší povědomí o problematice podpory demokracie a lidských práv u laické i odborné veřejnosti, DEMAS se představil na NGO Marketu a navázal pravidelný kontakt s univerzitním prostředím prostřednictvím akreditovaného kurzu na FSS MU v Brně (obojí viz výše). Advokační aktivity směrem ke strukturám EU jsou povětšinou realizovány ve spolupráci s Human Rights and Democracy Networkem, jehož je DEMAS aktivním členem a který má jako již etablovaný kolektivní organizace snadnější přístup do EU struktur. Prostřednictvím HRDN se měl DEMAS možnost osobně seznámit se Stavrosem Lambrinidisem, zvláště zmocněncem EU pro lidská práva, kterému byla při opakovaných schůzkách prezentována práce DEMAS, principy české transformační spolupráce a zejména aktivity EU-Russia CSF.

Prohlášení a stanoviska

V září se část členské základny DEMAS rozhodla reagovat na slova tehdejšího premiéra Petra Nečase týkající se podpory lidských práv a exportu do zemí jako je Rusko a Čína při příležitosti Mezinárodního strojírenského veletrhu v Brně. Dopis je k dispozici [zde](#).

Platforma i nadále vydávala svůj Zpravodaj, který v monitorovaném období vyšel čtyřikrát.

Role občanské společnosti ve vnějších vztazích EU.

Zpravodaj je jedním z prostředků, jehož prostřednictvím DEMAS komunikuje s okolním světem. Všechna čísla jsou k dispozici na www.demas.cz v sekci novinky.

Projekty

V průběhu roku 2012 bylo realizováno celkem sedm grantových projektů podpořených pěti různými donory: Ministerstvem zahraničních věcí ČR – Projekty transformační spolupráce (MZV ČR LPTP), Evropskou komisí (EK), National Endowment for Democracy (NED), Mezinárodním visegrádským fondem (IVF) a Open Society Fund Praha/Gruzie (OSF).

První z projektů ze zdrojů MZV ČR LPTP napomohl dalšímu rozvoji a nezávislosti českých NNO zabývajících se transformační spoluprací sdružených v DEMAS, a dal jim tak šanci na nalezení nových partnerů a vytváření nových projektů, které zajišťují pokračování programové práce jednotlivých členských organizací, Sekretariát DEMAS nevyjímaje. Cíle projektu byly následující: 1. posilování kapacit – capacity building; 2. prosazování vlastních zájmů – advocacy a 3. networking. Širším záměrem projektu byla podpora fungování platformy jako celku a jejím prostřednictvím i posílení kapacit jednotlivých členských organizací.

Projekt EU-Russia Civil Society Forum z prostředků EK a MZV ČR LPTP: Od 1. května hostí Sekretariát DEMAS sekretariát EU-Russia CSF. Dotace byly zaměřeny na podporu kapacit a činnosti tohoto Fóra, které je platformou pro spolupráci a koordinaci organizací občanské společnosti z Ruska a Evropské unie založenou na konferenci v Praze 28.–29. března 2011. V roce 2012 platforma realizovala řadu projektů zaměřených na tři cíle: 1) konsolidace Fóra; 2) zintenzivnění výměny informací mezi evropskými a ruskými představiteli třetího sektoru; 3) posílení institucionálních kapacit zúčastněných nestátních neziskových organizací.

S ohledem na dané cíle se v roce 2012 dospělo k následujícím výsledkům:

1) V říjnu 2012 Fórum zorganizovalo již svou třetí [Valnou hromadu](#) v Petrohradě, které se zúčastnilo více než 100 účastníků a pozorovatelů, včetně vysoce postavených zástupců EU a Ruska. Dalšími významnými událostmi, které přispěly k vnější propagaci platformy, byly první [Evropské fórum mládeže „Pilorama Lab“](#) pořádané v ruském městě Perm a mezinárodní konference [FINROFORUM](#), která se konala v Helsinkách v prostorách finského parlamentu.

2) V rámci svých komunikačních aktivit Fórum pravidelně aktualizovalo své [webové](#)

[stránky](#) a [Facebook stránku](#), publikovalo [čtvrtletní zpravodaje](#) a informovalo o novinách prostřednictvím svého e-mailového účtu. Fórum také reagovalo na zhoršující se situaci nevládních organizací v Rusku prostřednictvím řady [prohlášení](#) a zorganizovalo dvě [advokační návštěvy](#) v Praze a Bruselu. Platforma dále zahájila projekty na [podporu nevládních organizací na zasedání Evropského soudu pro lidská práva](#), prosazování aktivit proti xenofobii a posilování ochrany obránců lidských práv.

3) Fórum pravidelně monitorovalo různé aspekty dialogu EU-Rusko, které byly probírány ve [dvou programových dokumentech](#) a veřejných debatách v [Tomsku](#) a [Bruselu](#). Spolu s další mezinárodní platformou [Visa-Free Europe Coalition](#) (v rámci sesterské platformy Eastern Partnership Civil Society Forum) Fórum koordinovalo své [úsilí](#) v oblasti zjednodušení a liberalizace vízových procedur. [Workshop](#) věnovaný volebnímu monitoringu, který se konal 16.–17. srpna v Praze, a následný [programový dokument](#) přispěly k vytvoření [Evropské platformy volebních pozorovatelů](#).

I v roce 2012 asociace DEMAS spolupracovala s [Open Society Georgia Fund](#), a to na projektu, jehož cílem byl institucionální rozvoj regionálních gruzínských NNO. DEMAS byl zapojen prostřednictvím svých expertů, a to ať už z jednotlivých členských organizací, nebo Sekretariátu hned do několika školení. Rozvoj kapacit malých regionálních NNO probíhal zejména formou workshopů a studijních cest, jež byly tematicky zaměřeny na práci v platformách, fundraising, práci s mládeží a dobrovolníky, mobilizaci občanské společnosti a efektivní komunikaci ve třetím sektoru. Celkem bylo v rámci půlročního projektu proškoleny asi

50 pracovníků lokálních NNO, které se zaměřují především na práci s tzv. vnitřně vysídlenými osobami (Internally Displaced Persons), sociálně znevýhodněnými a hendikepovanými lidmi, ženami, seniory a sirotky. První kolo seminářů proběhlo v létě v Gruzii, druhé pak na podzim v České republice.

V druhé půlce roku 2012 začal DEMAS implementovat projekt v Srbsku zaměřený na posílení kapacit nevládních neziskových organizací. Projekt byl podpořen z finančních prostředků Ministerstva zahraničních věcí České republiky a americké nadace National Endowment for Democracy a bude pokračovat i v roce 2013. Projekt se především zaměřoval na neziskové organizace Šumadijského kraje v Srbsku, který je oficiálním partnerem Jihomoravského kraje. Hlavními cíli projektu byly posílení kapacit srbských NNO v oblasti participace občanů a spolupráce s místní samosprávou, využívání nových médií v praxi a také zvýšení povědomí představitelů srbských NNO o procesu evropské integrace a fungování evropských institucí, finančních možnostech pro srbské NNO a advokační činnosti na úrovni EU. V roce 2012 se v rámci projektů uskutečnilo třídní školení ve městě Kragujevac, kterého se zúčastnilo 29 pracovníků reprezentujících srbské organizace, a studijní návštěva Bruselu, která byla tematicky navázána na školení uskutečněné v Kragujevacu a které se zúčastnilo sedm zástupců regionálních srbských NNO.

V lednu 2012 byl ukončen projekt zaměřený na podporu kapacit regionálních gruzínských NNO, jež byl podpořen ze zdrojů Mezinárodního visegrádského fondu (IVF). V lednu byla v Tbilisi realizována poslední projektová aktivita, a to kulatý stůl s donory působícími v oblasti (viz výše).

Fundraisingový seminář v Gruzii, léto 2012.

Financování

Jak již bylo uvedeno v sekci Projekty, asociace DEMAS obdržela za rok 2012 celkem sedm grantových projektů, jejichž finanční skladba byla následující:

MZV ČR: 1 100 tis.

OSF: 214 tis.

IVF: 82 tis.

NED: 726 tis.

EU: 3 430 tis.

Všechny výdaje byly neinvestičního charakteru, rozděleny dle rozpočtových schémat jednotlivých dotačních titulů ponejvíce mezi osobní a cestovní náklady, pomoc cílovým skupinám, služby a režijní náklady.

Spotřebované nákupy celkem: 49 tis.

Spotřeba materiálu: 48 tis.

Spotřeba ostatních neskladových dodávek: 1 tis.

Služby celkem: 1 402 tis.

Cestovné: 422 tis.

Náklady na reprezentaci: 6 tis.

Ostatní služby: 974 tis.

Osobní náklady celkem: 577 tis.

Mzdové náklady: 450 tis.

Zákonné sociální pojištění: 126 tis.

Zákonné sociální náklady: 2 tis.

Ostatní náklady celkem: 26 tis.

Kurzové ztráty: 8 tis.

Jiné ostatní náklady: 18 tis.

Poskytnuté příspěvky celkem: 3 519 tis.

Náklady celkem: 5 573 tis.

Tržby za vlastní výkony a za zboží celkem: 5 tis.

Tržby z prodeje služeb: 5 tis.

Ostatní výnosy celkem: 61 tis.

Úroky: 1 tis.

Kurzové zisky: 51 tis.

Jiné ostatní výnosy: 9 tis.

Přijaté příspěvky celkem: 3 731 tis.

Přijaté příspěvky: 3 681 tis.

Přijaté členské příspěvky: 50 tis.

Provozní dotace celkem: 1 871 tis.

Výnosy celkem: 5 667 tis.

Hospodářský výsledek před i po zdanění 95 tis.

Tiráž

Činnost DEMAS je určována nezávisle a výhradně členskými organizacemi, nevyjadřuje žádné politické či ideologické postoje nebo zájmy jakékoli instituce.

DEMÁS

Asociace pro podporu demokracie a lidských práv
Pohořelec 6
118 00 Praha 1

info@demas.cz / www.demas.cz
IČO: 75156539 / DIČ: CZ75156539

Správní rada:

Vladimír Bartovic
Jakub Klepal
Ondřej Krutílek (místopředseda)
Jeff Lovitt (předseda)
Marek Svoboda

Sekretariát:

Sabina Dvořáková (výkonná ředitelka)
Hana Koniřová (projektová manažerka)

TRANSITION

Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic

**NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA**

Zuzana Zalnánová (projektová manažerka)
Maryna Puzdrová (projektová manažerka /
policy officerka)
Aleksandra Gindina (asistentka)

Členské organizace DEMAS:

Agora Central Europe
Ano pro Evropu
Arcidiecézní charita Praha
Asociace pro mezinárodní otázky
Centrum pro komunitní práci
Centrum pro studium demokracie a kultury
Člověk v tísni
EUROPEUM
Nadace Forum 2000
Občanské Bělorusko
Otevřená společnost
PASOS
Respekt institut
Transitions

©DEMÁS – Asociace pro podporu demokracie a lidských práv, 2012

**National Endowment
for Democracy**

Supporting freedom around the world

Visegrad Fund
www.visegradfund.org